

De 'gewone man'

Rondwandeling Holterberg

- **Periode:** jaren 1733-nu
- **Startpunt:** jaarpaal 1733, hoek Oude Deventerweg / Jeurlinksweg, Holten
- **Lengte:** 9,3 km

Gebruiksaanwijzing

- De nummers in deze beschrijving verwijzen naar de jaartallen op de paaltjes.
- De letters verwijzen naar de betreffende zijde van de informatiekubus: R = regionale gebeurtenissen; N = Nederland; E = Europa; W = overige werelddelen.
- Scan onderweg QR-codes voor filmpjes e.d.
- Vanaf het jaarpaal 2012 volgt u de routebeschrijving naar het startpunt.

Bewegwijzering

Wit-paarse bordjes geven de looprichting aan. De bordjes zijn vaak bevestigd aan lantaarn- en straatnaampalen.

Podcast

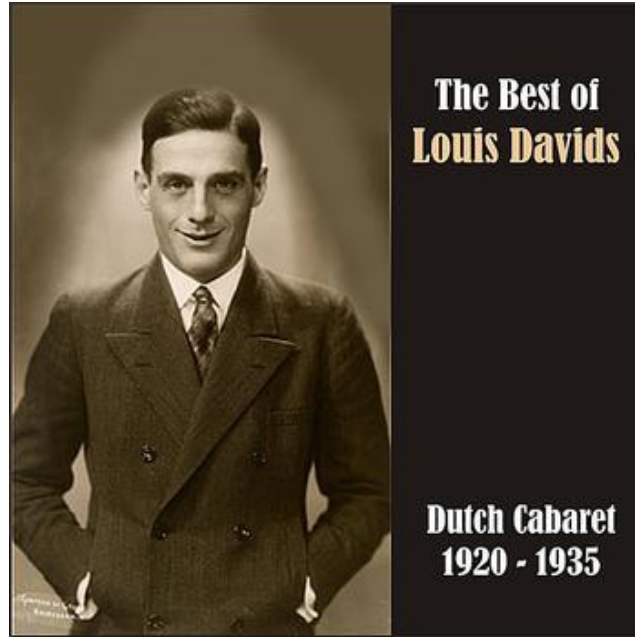
Tip! Beluister voor je op pad gaat de podcast bij deze rondwandeling. Dan krijg je in het kort te horen wat er in deze periode gaande is. Dat maakt het gemakkelijker om gebeurtenissen die je onderweg tegen komt in die tijd te plaatsen. De podcast staat op de website van het Wereldtijdpad: zie pagina van deze rondwandeling.

[Tijd van rondwandeling Holterberg](#)

Intro

Heel lang leek het er op dat 'geschiedenis' vooral gaat over wat koningen, presidenten en generaals hebben gepresteerd of uitgehaald. Alsof het wel en wee van hun ondergeschikten van geen belang zou zijn. Inmiddels denken we daar heel anders over. Op deze wandeling staat de burger, de 'gewone' man of vrouw centraal. Of zoals cabaretier Louis Davids (1883-1939) hem voor de oorlog bezong:

*Dat is de kleine man, de kleine burgerman.
Zo'n doodgewone man met een confectiepakkie an.
Zo'n man met een afgesneden linnen frontje an.
Zo'n hongerlijer, zenuwlijer van een kleine man.*

1735-R

Jong èn oud drinken al eeuwenlang bier. Heel verstandig, want het drinkwater uit grachten en sloten is vaak vervuild met huisvuil en uitwerpselen. Bier wordt met behulp van bronwater gebrouwen en heeft meestal een zeer laag alcohol-percentagè.
'Comadranken' is nog een onbekende uitwas.

1736-R

Kijken wat de pot schaft...

1743-R
Scharrelvarkens! 'Kiloknallers' zijn een nog onbekend verschijnsel.

1746-R
Klootschieten, volkssport nummer één in Oost-Overijssel. Gokken hoort er bij!

1747-R

...en de Ootmarsummers hebben hem nooit terug gegeven! Het vaandel is nog steeds te bewonderen in de plaatselijke bibliotheek.

In 1930 ontstond in Ootmarsum grote consternatie toen bekend werd dat het vaandel overgebracht was naar het Rijksmuseum in Enschede. De protesten hadden tot gevolg dat het dundoek 's nachts werd teruggehaald.

(lo = bos)

1750-R

De marke (= grens of scheiding) is een middeleeuws collectief van grotere boeren die gezamenlijk afspraken hebben gemaakt over het beheer en gebruik van hun gemeenschappelijke gronden. Marken zijn in de 13^e eeuw ontstaan om het gebruik van het ongecultiveerde land (bossen, heide) formeel te regelen: wie mag bijv. plaggen steken, hout kappen, varkens eikels laten zoeken. De regels vervangen de al langer bestaande informele afspraken in een buurtschap.

1763-R

Schrijnend geval of een kwestie van 'eigen schuld, dikke bult'? Hoe dan ook, een 'sociaal vangnet' bestaat in deze tijd nog niet. Je staat dus letterlijk op de keien en je mag hopen dat je met bedelen kunt overleven of terug kunt vallen op familie.

Wel is er dit jaar al sprake van een kredietcrisis...!!!
(zie **1763-N**)

Marskramer (Jheronimus Bosch, ca. 1494)

1765R/N

Zowel in Overijssel als in Groningen wordt de jacht op 'quaad volk' geopend.

1770R/N

Zware tijden: honger en vondelingen.

1775R/N

Sensatie!! Een spraakmakend proces in Oldenzaal en een 'psalmoproer' in Maassluis.

Schoolplaat van Cornelis Jetses

1777-R/N

Burenruzie tussen de boeren van Rutbeek en Usselo.
En walvisvaarders ervaren de risico's van hun beroep.

Links op foto: bacterie die 'rode loop'
(bloedige diarree) veroorzaakt

1779-R

Op het gebied van de hygiëne is het slecht gesteld en
van antibiotica heeft nog niemand gehoord.

Drentse Hoofdvaart

1780-N

Door honderden arbeiders met behulp van spa en
kruiwagen gegraven.

1784-N

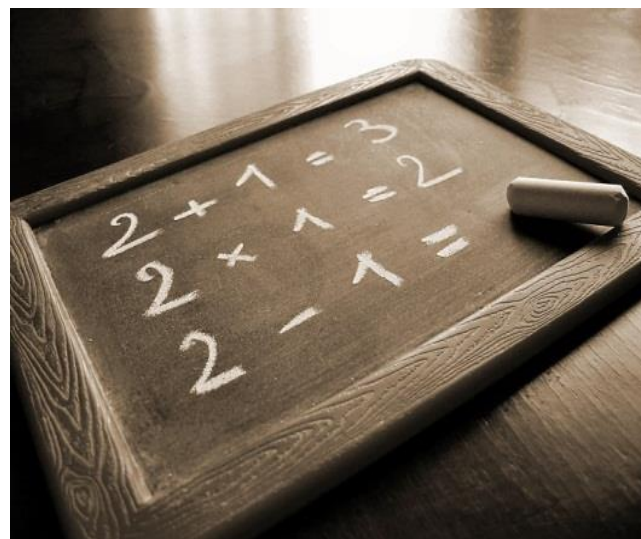
Oranje boven? Vergeet het maar!
Woelige tijden zo vlak voor de Franse revolutie. Het 'gewone volk' is Oranjegezind en verzet zich tegen de regenten.

Schildkerk, Rijssen

1787-R

Burgeroorlog in Rijssen...

1788-R

Er is weliswaar geen schoolplicht, maar kennelijk ook geen vrijheid van onderwijs!

1797-R

Bezot zijn is geen pretje. Zoals gebruikelijk heeft vooral de 'gewone man' er onder te lijden.

1805-R/N

Luxe in Hengelo en een 'schunnig' schaatsevenement in Leeuwarden.

1808-R

In Utrecht maken Hengelose ondernemers goede sier met producten van hardwerkende, arme Twentse thuiswerkers.

Kozak te paard

1813-R

Twente is bevrijd van de Fransen en wie betalen het gelag...?

1826-N

Aanvoer van vers voedsel in deze tijd.

1829-R

Brand in Holten!

1835-R
Jong geleerd...

1844-R
Hongerloontje.

1845-R
Oproer in Rijssen en hongersnood in Overijssel.

Brooduitdeling in een kerk

1853-N

Armenzorg: geen taak van de overheid!

1856-R

Open vuur verdwijnt geleidelijk.

1860-R

De eerste sociale woningbouw.

1866-N

Gemiddelde leeftijd: 40 jaar.

1871-R

Je eigen straatje schoonvegen: de veldwachter ziet er op toe dat het gebeurt.

1873-R

De 'Baldootkar'....!

1876-R
Je eigen varken...

De hondenkar is een gewoon verschijnsel in het straatbeeld

1877R
Tol tussen Holten en Rijssen.

1889R
Meer dan tweehonderd klompenmakers in Enter!

1891-R
Staken in Twente is afzien.

1901-N
Alle kinderen naar school

Holtenaar Jan Bergman

1909-R
Ontslag voor nachtwacht.

1917-N
Eindelijk mag iedereen stemmen.

1920-R/N

Introductie van het consultatiebureau en een nieuw bordspel.

1923-N

De eerste kinderbiscuit.

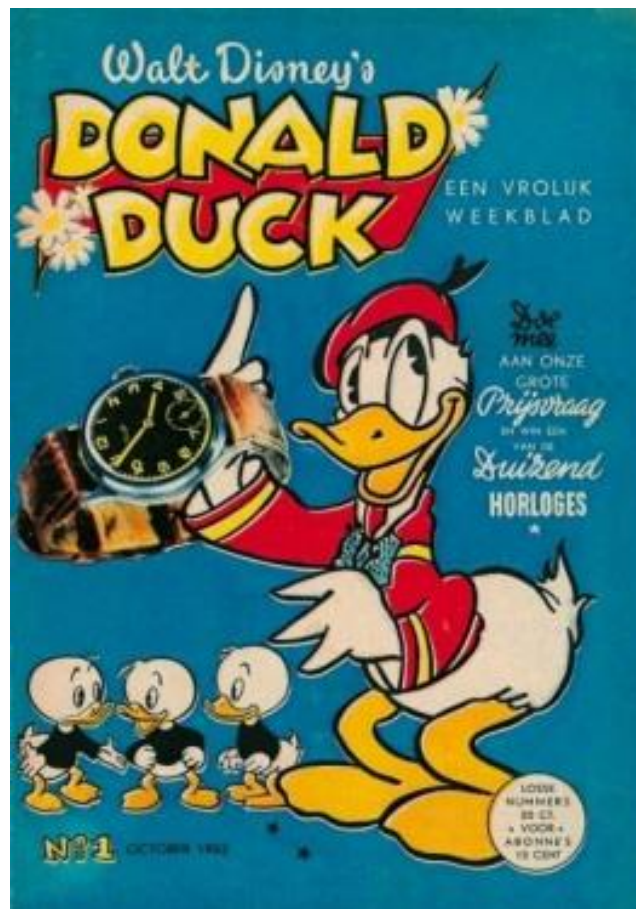
1929-W

Begin van een wereldwijde economische crisis. De 'gewone man' staat wat te wachten.

1945-R

Het bombardement van geallieerde vliegtuigen op Nijverdal duurt drie dagen.

1952-N

Geboortegolf in Nederland: de 'babyboom'. Ons land krabbelt weer op. Er is zelfs geld voor een weekblad voor de jeugd.

1955-N

Hier en daar staat een televisietoestel. Kinderen uit de hele straat zitten op woensdagmiddag bij gastvrije 'tante Truus' aan de buis gekluisterd.

Eerste AOW-uitkering

1957-N

De 'ouden van dagen' weten niet wat hen overkomt!

1961-N

Een vijfdaagse werkweek, wat een luxe!

137

N.V. PHILIPS'
GLOEILAMPENFABRIEKEN

5 MEI 1933 | 240

Uitbetaald loon .1' 2597

		Pensioenfonds	255
		Nutspaarb.	
		Huur	
		Hypotheek	
Ziekenkas	} 2 1/2 % / 73	Huurkoop	
„ zorg		Belasting enz.	
		Voorschot	
Boete		Bedr. kleed.	
Schadeverg.		Voorl. loon	
St. kas	uur		

RECLAME- & BETR. INHOUD WORDEN ALLEEN BEHANDELD WANNEER HET ZAKJE NIET GEOPEND IS.

J. v. d. B./C 3092 H/005/041

Werknemers krijgen elke week een loonzakje

1969-N

Lonen krijgen een onderkant.

Eerste moskee in Overijssel (Almelo)

1974-R

De meeste 'gastarbeiders' blijven.

1990-N

Eerste aflevering.

1996-N

Consumeren voor (nog) meer economische groei en welvaart...

2001-N

Het gemak dient de mens: steeds meer apparaten en toch altijd 'druk, druk, druk'!

2012

Jan en alleman altijd en overal bereikbaar...

Vanuit centrum Holten naar startpunt Jeurlinksweg:

1. Rechtsaf: Dorpsstraat (langs Oudheidkamer).
2. Op rotonde rechtdoor: Dorpsstraat (vervolg).
3. Na spoorwegviaduct op rotonde links: Oude Deventerweg.
4. 1^e weg rechts: Jeurlinksweg.

Je kunt het Wereldtijdpad steunen
door voor € 5 donateur te worden
op www.wereldtijdpad.nl

Colofon
© 2019 Stichting Wereldtijdpad

Samenstelling: Floor Looy
Projectmanagement: IKOconsult, Almelo

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten van derden zo goed mogelijk te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich tot de uitgever wenden.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

De Stichting Wereldtijdpad aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor schade als gevolg van niet of onjuiste vermelding van gegevens in deze uitgave. U kunt eventuele opmerkingen schriftelijk of per mail doorgeven aan de stichting.

ting.